

GIÁ BÁN	
ĐÔNG-PHÁP	NGOÀI-QUỐC
Một năm, 6.000	6.000
Sáu tháng, 3.000	3.000
Ba tháng, 1.500	1.500

Mua báo phải trả tiền trước.
Thư và mandat gửi cho M. TRẦN ĐÌNH-PHIÊN, 41 đường Quảng cáo việc riêng của chúng tôi trước.

TIẾNG-DÂN

Cơ-quan của Đảng
HỮU-TƯỚC-KHÁNH
Trần Đình-Phiên

LA VOIX DU PEUPLE

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ thứ tư và thứ bảy

BIÊN QUẢN
Đường Đông-Ba, Hố
Giấy phép số 81
Giấy phép: TIẾNG-DÂN - Hố

Nhìn hót chỉ là cách giao-dịch giá đời của hai bên, một bên thì cầu lợi, một bên thì hiểu danh.

PHẢN KHÁNG VÀ TRUNG THÀNH LỢI HẠI THÈ NÀO ?

(Tiếp theo)

Trên là nói về mặt phản-kháng, bây giờ xin nói về mặt trung-thành. Ý nghĩa hai chữ trung-thành vẫn có rộng hẹp, công tư khác nhau, song nói tắt lại là hết lòng mà không có giả dối. Nói đến trung thành, lại cần như là phải xét vì cơ gì mà trung thành. Vì như nói trung-thành với chánh-phủ thì trước phải hiểu chánh-phủ là cái gì. Chánh-phủ là một cái cơ quan chung để lo lắng sắp-dặt những việc công-an công-lich trong một nước, để duy trì cuộc tri-an mà làm cho cuộc sinh hoạt của nhân-dân trong xứ càng ngày càng tiến tới, ấy gọi là chánh-phủ. Bởi thế nên việc gì lợi cho nhân-dân tức là lợi cho chánh-phủ, việc gì hại cho nhân-dân tức là hại cho chánh-phủ. Cũng có hồi nhân-dân cần phải hy-sinh tánh mạng tài sản của mình để giúp cho chánh-phủ trong lúc nguy cấp, nhưng cốt lúc bình nhứt chánh-phủ phải có cái ân-tin với nhân-dân và mở mang tri thức cho nhân-dân, khiến cho nhân-dân có lòng tin cậy nơi chánh-phủ mà hiểu rõ chánh-phủ là một cái bảo-chương quyền lợi cho mình. Ở những xứ mà nhân-dân trình độ còn ấu-tri thì chánh-phủ tức là bậc phụ mẫu, ở những xứ nhân-dân đã đủ sức tự-vệ thì chánh-phủ tức là công-bộc. Trung-thành với chánh-phủ tức là giúp chánh-phủ làm cho hết cái trách nhiệm phụ mẫu và công-bộc đó, ấy là một nghĩa.

Chánh-phủ là có như-dịnh, như nói chánh-phủ Pháp, chánh-phủ Anh; không khi nào thay đổi (đương thời-dại xưa, đổi triều-dại là đổi chánh-phủ, đó là việc họ, không giống như chánh-phủ ngày nay), mà những người ra đương cái chức-trách chánh-phủ thì năm nay ông Giáp, sang năm bác Ất, thường thay đổi luôn, nên nói trung-thành với chánh-phủ nước Pháp là một nghĩa. Về cái nghĩa thứ hai thì ở các nước văn-minh ngày nay, ai cũng công nhận như thế, nên trong nước có nhiều chánh-dảng, đối với chánh-phủ có hồi tán thành, có hồi phản-đối, có hồi công-lich rất kịch-liệt cho đến nói chánh-phủ phải bị đổ, mà đư-lập trong quốc-dân, cũng công nhận cho là trung-thành.

Nói cho đúng nghĩa chữ trung-thành với chánh-phủ là

lấy toàn cuộc lợi hại trong chánh-phủ cùng nhân-dân làm chủ chốt theo chức phận cùng trách nhiệm của mình, đối với chánh-phủ, đối với nhân-dân, mà nói cho ngay thẳng, làm cho chính-dáng, không vì lợi ích riêng của mình, cùng tình thế bề ngoài mà thay đổi cái lòng chân-chính đó đi.

Xem hai nghĩa đã giải trên, cùng chính giới các nước theo chế độ dân-trị ngày nay, thì cho rằng: những kẻ không trung-thành với nhân-dân, tức là không trung-thành với chánh-phủ, cũng không phải là lợi quá-kích vậy.

Ở nước ta từ có cuộc bảo-lộ đến nay, về bên nhân-dân vẫn dốt hươg kỳ đảo cho những người trung-thành với nhân-dân xuất hiện ra, mà hạng ấu đã thành ra sừng làn lông phụng, đều đó đã đành, còn về bên chánh-phủ, cũng như những cái đặc-cách ưu-thượng để tán dương khuyến-kích những người giúp việc với chánh-phủ cho được trung-thành. Chính chúng ta cũng đã từng thấy nhiều kẻ giơ tay vỗ ngực, ra mà tự xưng là trung-thành với chánh-phủ, mà những người đương cuộc chánh-giới, cũng nhận cho là trung-thành, song xét trong cuộc đã qua mà suy nghiệm, thì lại thấy cũng là người đó ông Giáp cho là trung-thành mà ông Ất lại bài trừ, ông Ất cho là trung-thành, mà ông Bình lại không từ dùng, cứ lấy chân lý mà bàn thì như thế thì là trung-thành với cá-nhân, mà chưa phải trung-thành với chánh-phủ được. Đó là nói chỗ đại-khải, còn ngoài ra biết bao nhiêu kẻ mượn cái là cơ chánh-phủ để ăn núp, mà làm những điều trung-thành riêng của mình:

- a) Hàm nầy chức nọ, kim-khánh mẽ-day, mượn cái quan tước của chánh-phủ để làm vinh diệu, mà lóc lết với kẻ khác, ấy là trung-thành với danh-vị;
 - b) Tiền-ban của lót, trung ruộng chiếm rừng, cốt mượn quyền lực của chánh-phủ để bóc lột cho đầy túi tham, ấy là trung-thành với tiền-bạc;
 - c) Ân sung mẽ sướng, lên ngựa xuống xe, cái vui thú xác thịt đã quen, không rời ra được, cốt mượn cái màn chánh-phủ để che đậy bề ngoài mà giữ cái vui sướng đó cho được vững bền, ấy là trung-thành với khoái-lạc.
- Ấy những hạng nói trên, tên là trung-thành với chánh-phủ

VĂN-VĂN

Cảm tác

Nghĩ gớm ghê đời buổi cạnh tranh!
Nào người chạy lợi kẻ đua danh;
Tranh nhau ngôi thứ trong lòng xóm,
Cuớp mỗi buồn thu chốn thị thành.
Phân ban bột thây xoay đủ ngón,
Đói trên lừa dưới kiếm ăn quanh!
Năm châu bốn bể người đang tiến,
Mình cứ trơ trơ nỡ chịu đành!
Ng. Tr. 80.

Thuyền qua biển hòn Khoai

CẢM TÁC
(POULO OBI, BAIE DE L'EAU)
Xanh biếc mênh mông nước với trời,
Ba hòn đảo khéo rải ba nơi.
Mây in đây bở màu phơn phớt,
Sóng vỗ ganh non dạng lá lời.
Chèo là lệnh đệnh trên với gió,
Một bầu tâm sự tỏ cùng ai!
Niềm sao trả nợ mây rêu đã,
Miệng thề chề khen mặc kẻ đời.

Làm trai mấy lúc được thanh nhàn,
Vui thú chỉ bằng thù thủy san.
Lớp sóng cạnh tranh trôi lại tới,
Chùm mây phủ quí hợp hồi tan.
Nước trong đòng thấy trắng in bóng,
Cảnh vắng ngồi nghe gió hoạ đàn.
Đâu bề cuộc đời thay đổi mãi,
Nhớ ai ngắm đá lấp hồn oan.
Hoàng-Châu

Sách cảm

- 1) Quyền « THẦN TỰ DO » của Duy-tân thơ xã xuất bản tại Saigon.
- 2) Quyền « GIẢI HỒ NƯỚC » của Nô lưu thơ quán xuất bản tại Saigon.
- 3) Quyền « GANG TẮC ANH HÙNG » của ông Lý-an-Xuân soạn, ông Lý-công-Thịnh xuất bản tại Saigon.

mà kỳ thực mượn chánh-phủ làm lương đề mưu cái lợi riêng của mình, dân gian lợi bệnh thế nào, toàn cuộc lợi hại thế nào, bình nhứt đã không lưu tâm đến, lại bị con ma lịch kỳ nó che lấp mà không thấy rõ ràng, đối với công cuộc chính-phủ, chỉ cốt phùng nghinh ý trên là cái chánh kiến độc nhứt, may mà có chút lợi gần ích nhỏ, thì tự nhận lấy làm công mình, rồi má có gây ra sự biến gì, thì họa hoạn đã có chánh-phủ đương lấy. Cái tình hình nước ta trong mấy mươi năm nay, bày ra một cái cảnh-tượng khủng hoảng ưất ức, gây ra những cơ cuộc rắc rối khó khăn, biết đâu nguyên nhân lại khởi tại cái trung-thành giả dối đó!

Nói tóm lại thì trung-thành không phải là toàn lợi cho chánh-phủ, mà phản-kháng không phải là toàn-hại cho chánh-phủ, những nhà đại chánh-trị, lưu tâm về thời cuộc xử này mà muốn thi-hành một cái chánh-sách thòá đáng vững bền, thì đối với những kẻ kể trên, cần phải suy xét cho tình tương vậy.
M. V.

TẠP LOẠI

CÁCH MẠNH NƯỚC PHÁP

Quốc ước nghị hội (Tiếp theo)

Trong Quốc-ước nghị hội thì đảng Ji-rông-danh (r hữu dực, đảng Mông-ta-nha (Montagnards, Tàu gọi là đảng Sơn-nhạc), là gồm hai câu lạc bộ Ja có banh và Cốc đơ lê, ở tả dực; ở trung ương thì những bọn nghị viên mập mờ như bọ cạp gọi là đảng Ma-ré (Marais, hoặc Plaine, Tàu gọi là đảng Bình nguyên). Đảng Ji-rông-danh đều là những người học thức, có tư tưởng cộng hòa, nhưng phần nhiều không có ý chí kiên quyết. Trong khi xử phân Pháp vương, họ lại không muốn quyết nghị từ hình, nhưng không dám công nhiên bày tỏ ý kiến. Họ phần đời đảng Mông ta nha làm, họ công kích nhất là Ma ra. Sau Rô bét bi o xui các thị khu lla ri nổi dậy đả địch bách Nghị hội phải trực xử 22 người nghị viên về đảng Ji-rông danh 31 tháng 5). Ngày 2 tháng 6, Nghị hội bị buộc phải quyết nghị cho bắt giam 29 nghị viên và 2 viên bộ trưởng, thế là trong Nghị hội còn có đảng Mông ta nha chuyên quyền.

Đảng Ja có banh tin rằng cái sinh mệnh quốc gia là một cái luật tuyệt đối, những bọn ác nhân đều làm trở ngại cuộc hạnh phúc của quốc gia, vậy phải hết sức trừ khử. Họ lợi dụng tòa Cách mạng pháp đình (Tribunal révolutionnaire) để trừng trị những kẻ không theo cách mạng. Họ quan đầu đại dực khắp những nơi trọng yếu trong thành phố; lại theo đạo luật tình nghi (loi des suspects) lập ngày tháng 9 năm 1793 thì phạm người nào không có cái giấy chứng nhận trung chính thì đều bị bắt giam hoặc giết. Ma ra bị ám sát, cái nỏ khí của đảng cách mạng lại càng hăng hái. Chính quyền hãy giữ ở trong tay Rô bét bi e cùng các đồng chí như Cu-tông (Couthon) và Xonh Juyt. Đảng lớn vì chủ trương chính sách ôn hòa nên không được ở tại Ủy hội Cứu quốc Comité du Salut public). Từ đó Cách mạng pháp đình mỗi ngày đem ra đoán đầu đại rất nhiều người. Đó là cái chánh sách khủng bố (Terreur) của Nghị hội đặt ra để đối đãi với những cái nguy hiểm đương thời vậy. Những người bị nạn trọng yếu nhất là: hoàng hậu Má ri Ang toa nét, ông Bai y (Bailliy) thị trưởng Ba ri, bà Rô-lăng (Mme Roland). Công tước Ôc lê, Áng (Duc d'Orléans), cũng những tướng viên Ji-rông danh bị xử ngày 2 tháng sáu. Đó là thì định giá nhất định, bọn trực lợi mà bán giá cao thì bị tở cáo và trừng trị ngay. Rô bét bi e lại đặt ra hai cái tội điều mới là « tội vô thần » và « tội ôn hòa ». Những người về phái E bét (Hébertistes), vì làm lễ nữ thần Lý-tinh (Déesse de la raison) nên bị giết (tháng 3 năm 1794). Đê mu linh (Camille) des moullins và Đãng-ton (Danton) viết báo yêu cầu đặt một ủy hội khoan hóa, cũng bị lên đoạn đầu đài (tháng 4 năm 1744). Đạo luật ngày 22 prairial (theo lịch công hòa calendrier républicain), cho phép Cách mạng pháp đình được kết án những người bị cáo, không cần thẩm vấn, và không cần nghe người làm chứng và người biện hộ; những người bị cáo chỗ từng xe đến đoạn đầu đài: Bà E. Il da bét (Elisabeth) là thị nữ của hoàng hậu Ang toa nét

nhà hóa học La von di e (Lavoisier), nhà đại thi sĩ Sơ ni e (André Chénier) đều bị giết trong dịp ấy. Nghị hội bây giờ thấy chính sách khủng bố tàn nhẫn quá, không thể dùng được nữa, cả toàn thể đảng Bình nguyên và một phần đảng Sơn nhạc muốn trừ khử bọn Rô bét bi e đi. Ngày 8 Thermidor, Rô bét bi e bị cáo về tội chuyên quyền, sáng ngày 9 thì Nghị hội nghị tội. Ngày 10 Thermidor (chính 28 tháng 7 năm 1744), Rô bét bi e bị lên đoạn đầu đài.

Thế là thời kỳ khủng bố liễu kết. Tính số người chết trong hồi ấy có đến 4000 người.

Từ mùa hạ 1794 trở đi thì chỉ đảng bầy phái nọ tranh chấp nhau, hết cuộc khởi nghị của đảng Ja có banh đến cuộc ám mưu của đảng bảo hoàng. Nhưng Quốc ước nghị hội quyết định giải tán để nhường quyền cho một Tổng tài chính phủ (Directoire) gồm năm ủy viên.

Các nhà học sử Pháp, thấy thời kỳ khủng bố ấy thường vẫn cho là một đức qui quái ghê, trong cuộc cách mạng. Ta phải bình tâm mà xét cái chân tướng của nó thế nào. Trước hết ta phải hỏi rằng, nếu những bọn bảo hoàng mà không gian tra ám mưu thì cuộc khủng bố có xuất hiện được không? Những nhà cách mạng đương thời mà phải dùng cái thủ đoạn cực đoan thực cũng vì cái tình thế bức xúc nên vậy. Nội loạn, ngoại loạ, trong ngoài tình thế đều nguy, nếu không có những tay cương quyết như Ma ra và Rô bét bi e thì ta cũng phải nhận rằng cách mạng không sao duy trì nổi. Và chẳng những người bị giết cũng chỉ hơn bốn nghìn mà phần nhiều là những kẻ cực đoan phản đối Cộng hòa; vì sinh mệnh của cộng hòa, những kẻ ấy có thể được chăng? Cứ đếm số người bị một cuộc Âu chiến mới rồi, số người chết so với số người chết trong cả cuộc Khủng bố, gặp đến mấy vạn lần, mà trong số ấy toàn là những người vô tội. Người ta sợ với cuộc Khủng bố mà sợ đi cho là gồm ghê như thế, chẳng qua là chỉ vì những người chết trong hồi ấy là những người danh tiếng, mấy người chết thì lên đồn ra cả thế giới đều nghe. Nhưng ta thử so sánh cái hiện tượng đđng thời ở các lao ngục những nơi khác trong thế giới văn minh, thì ta sẽ thấy rằng số người bị giết ở Anh và ở Mỹ trong lúc ấy vì nghi ngờ đối mà phải khám phạm đều tấp sập kẻ khác, (án cấp, án trọng) còn nhiều hơn số người bị Cách mạng pháp đình định án phạt nghị-ah kia mà.

Cuộc Khủng bố nhĩng-biểu diện thì không khởi rởn óc rừng mình thực, nhưng bình tình mà xét cho thấu thì thực là một việc thể tất sự nhiên mà ta cũng không nên phê bình cho quá đáng.

Cũng vì đối với cuộc Khủng bố quan niệm phổ thông cho là ác liệt mà đối với Quốc ước nghị hội người đời cũng cho là một cuộc phá hoại gồm ghê. Ta đã biện bạch rõ cái chân tướng cuộc khủng bố như trên kia, ta lại cũng hiểu rằng sự nghiệp của quốc ước nghị hội thực là vĩ đại. Ngoài những luật lịnh thì hành nhứt thời, ngoài những thủ đoạn tởy cơ ứng biến, Quốc ước nghị hội đã cứu nước Pháp khỏi cái nạn lớn trong ngoài, mà cái sự nghiệp p'á hoại vẫn to nhưng phá hoại là cốt để kiến thiết lại, về tài chính thì đặt ra bản công trái

hỗ, về do lường thì đặt ra phép đo lường lấy thước làm căn bản (système métrique), hiện nay thông dụng cả toàn cầu, cũng là những sự nghiệp giáo dục, xã hội, pháp luật, không dể sối một phương diện nào. Cái công lao của Quốc ước nghị hội là đã gây dựng được một nước Pháp mới mẻ vững vàng, khiến một nhà bảo hoàng kia, trong năm 1925, diễn thuyết, phân đối cách mạng mà phải nhận rằng: « Tôi không bao giờ quên rằng Quốc ước nghị hội đã cứu mệnh cho nước tôi »

(Còn nữa)
Ngô-nhân-biên

MỘT VIỆC CẦN NHẤT TRONG CUỘC SINH HOẠT CỦA DAN TA

Trong cuộc sinh hoạt của loài người thì ăn, mặc và ở, là ba điều yếu tố, không sao thiếu được. Người ở trong đời, nhân vật liên thiên nhiên trong đất nước, phụ lữ công khó trí khôn của mình mà lo sắm cho đủ đồ để cung cấp ba cái yếu tố cần như thế, ấy gọi là sinh nghiệp (kinh-tế, thực-nghiệp cũng ở trong phạm vi đó). Hiện trong Thế-giới ngày nay, học kinh-tế càng ngày càng phát minh, đườg thực-nghiệp càng ngày càng mở rộng, gần như không có cái gì ngăn trở mà một mực bước thẳng, lên cõi viên mãn, nguyên cái lý do là tại có cái học thực-nghiệp, mà cái học thực-nghiệp được mau chóng khai thông, mau chóng phát đạt là tại có sách thực-nghiệp. Sách thực-nghiệp là sách gì? tức là người làm ruộng, kẻ làm thợ, người đi buôn, kẻ thao nghề rừng, người quen nghề biển v. v. ai nấy cũng đều đem những điều kinh nghiệm mà mình đã khảo sát thông thạo trong nghề nghiệp của mình chép ra thành sách, ghi ra thành chuyện, để truyền bá trao đổi cho nhau, ngày dần thành chữ, dần dần hợp lại thành một môn học. Những sách mà chép việc làm làm thông thường đó, tức là sách thực-nghiệp, hiện ngày nay bên Âu bên Mỹ, về hạng sách ấy, phân môn chia loại, đã thành các môn học chuyên-môn, mà nguyên cái do-lai, chính bắt đầu từ một lối nói trên mà gây dựng ra vậy.

(Còn nữa)
Tri-nan-tử

VĂN ĐỀ HIỆN PHÁP

HIỆN PHÁP NƯỚC ĐỨC

(Tiếp theo)

Bộ thứ nhất trong hiến-pháp nói về cách tổ-chức và các chức-ty của Liên-bang, bộ thứ hai thì nói quyền-lợi và nghĩa-vụ căn bản của quốc-dân Đức. Đem hai bộ ấy mà đối lập với nhau thực trong hiến pháp sử chưa khi nào có. Trong bộ thứ nhất thì qui định những việc như quyền lập-pháp, quyền hành-chính, quyền tư-pháp, cũng như hiến-pháp các nước chứ không khác gì nhiều; bộ thứ hai thì trừ một chương nói về cá-nhân còn các chương khác như, đoàn-thể sinh-hoạt, tôn-giáo, giáo dục cũng khác biệt sinh-hoạt, đều là những chương trong các hiến-pháp trước chưa có, hoặc có nữa thì cũng rất đơn giản. Phụ-lúc có 16 tiết qui-dịnh những điều về thi-hành trong thời-kỳ hiến-pháp mới ban-hành. Nước Đức là một nước Liên-bang cho nên mở đầu thì hiến-pháp qui

La

T S F

VOUS INTERESSE...

Parce qu'elle vous apporte chez vous sans dérangement et au gré de votre désir...
 Les dernières nouvelles du monde entier.
 Les cours des valeurs.
 Le marché des changes.
 De beaux concerts symphoniques exécutés spécialement pour vous par nos artistes.
 En un mot La T.S.F. vous apporte chez vous toutes les manifestations de l'esprit et de l'art.
 Ne restez plus dans votre solitude. Rattachez vous au monde civilisé. Un simple petit appareil vous permet cela.
 Demandez nous des renseignements toutes nos indications vous sont fournies gratuitement.
 Catalogue d'appareils sur demande. Visitez notre Stand Série B n° 18 Foire d'Hanoi.

RADIO-SINDEX

HANOI - HAIPHONG - SAIGON

Công Cuộc Hơn Trăm Năm !!

HIỆU BAN THƯỚC NAM THƯỚC BẮC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM
 Tổng cục: **PHÓ-GIA-TƯỜNG** n° 47 Phố Phúc-Kiến HANOI

BẮC KỲ PHÓ-GIA-TƯỜNG Phố Tân-Hưng PHÚ-THOẠI PHÓ-GIA-TƯỜNG Phố Xuân-Hóa (TUẬN-QUANG) PHÓ-GIA-TƯỜNG Phố Việt-Lợi (VIỆTR)	TRUNG KỲ Vinh-Hưng Tường phố Khắc-H VINH Vinh Tường phố Gia-Lương HUE	Đông Kỳ Chỉ Điểm: HONGKONG GI-TÂN-HIỆU
---	--	--

QUẢNG-LỢI Phố Tân-An (CHIAKHU)
 Mong Đồng bào chiếu cố và cử động giúp cho. Xin cảm tạ vô cùng!
VINH-HUNG-TƯỜNG. Kính bạch.

PHỤ-NỮ DIỄN-ĐÀN

BÀI DIỄN VĂN LÊ KHÁNH THÀNH NỮ CÔNG HỌC HỘI TOURANE

Hài này là bài diễn văn, song có quan hệ đến nữ công nên đăng vào mục này:
 Tôi rất lấy làm háo hức mà thay lời cho hội «Đà-Thành-Nữ-Công-Học-Hội» trên trong mấy lời cảm tạ các quí Quan công quí Bà, quí Ông quí Cô, đã vui lòng dãi gọt ngọc đến dự lễ Khánh-Thành đồng dự như vậy, thật là làm vinh hiển cho hội Đà-Thành-Nữ-Công chúng tôi lắm. Chúng tôi lại xin quí ngài rộng lòng tha thứ cho hội trong buổi mới sơ khai còn có điều gì sơ suất, và chúng tôi lại là kẻ mới bước lên diễn đàn lần này là lần thứ nhất. Ngày hôm nay là ngày hội Nữ Công ra đời, là ngày về vang chung cho nữ giới ở giữa chốn Sài-Giang-Hành-Lãnh; hội này là một hội mà trong lịch sử tỉnh Quảng-Nam ta xưa nay chưa hề ghi chép, mà xã hội đồng bào cũng thêm phần hoan hỉ vậy.
 Thế kỷ thứ 20 này là thế kỷ mà

người Đông Phương với người Tây Phương diu dắt nhau lên con đường tiến hóa, hơn mấy mươi năm nay hai nước Pháp Nam cùng nhau liên lạc cho nên các đoàn thể trong xã hội cũng hơn đó mà ảnh hưởng được ít nhiều, mà vấn đề kết xã lập hội trong nước hiện nay đang thịnh hành; về bên nam giới cũng đã lập ra rất là nhiều hội nào là các hội Ai-Hửu, hội Thế-Dục, hội Công-Thương, hội Tương-Tử và nhiều hội khác, mỗi ngày càng thêm tăng tiến, dù làm tiêu biểu cái tinh thần đoàn thể và bổ ích cho xã hội nhân quần.
 Tuy nhiên còn hơn một nửa số dân trong nước là bọn phụ nữ chúng tôi, tuy ta có ở nơi khai hóa của các nhà trường đào luyện, như thước ngọc khuôn vàng của gia đình làm khuôn mẫu, đó là hai cách giáo dục rất mật thiết quan hệ. Nhưng xét về phương diện xã hội giáo dục đối với phụ nữ thì hũy còn khiếm khuyết, vì cứ theo như học thuyết Khổng-Mạnh thì việc dạy dỗ đàn bà con gái lại quá thiên trọng về đức dục, quí sự u nhân trình lĩnh, cho làm nên nếp khuôn môn, mượn câu thâm nghiêm kín cổng lầy làm đài các chính chuyên, còn việc giao tế với xã hội thì rất là giới ý; bởi thế

cho nên các đoàn thể của phụ nữ cũng tuy nhiên chưa có, cũng vì sự khuyết điểm ấy mà xưa nay vui vẻ lập hội bao nhiêu là học anh thư mà trong lòng khước các lại kém bề lịch thiệp nhiên lâm.
 Gần nay nhân trào lưu thế giới xô đẩy, làn sóng sinh tồn cạnh tranh nó ảnh hưởng, những điều bất bình đẳng trong nhân loại, người ta cũng lần lần nghiên cứu đến và công nhận rằng: trong đoàn thể quân thòa khỏa yếm, song cũng có tư cách tương đương, có nghĩa vụ cao quí, có giáo dục hoàn toàn, đã đảm đương lấy trách nhiệm, thì n. oài sự rên lộp của nhà trường, lời nghiêm huấn của phụ huynh, thì đàn bà con gái cũng nên có những cơ quan, những đoàn thể, những hội "Học", hội "Hữu", đã làm phương làm bổ tình thân, gây lòng bác ái; nhà hội quán là nơi tụ họp cho các hội viên lui tới chuyên trò, trao đổi ý kiến, học tập lẫn nhau, một người khéo léo truyền bá cho trăm ngàn người cũng khéo, một người đức hạnh làm gương cho biết bao nhiều kẻ noi theo, phương ngôn rằng: « Trong nhà nhất mẹ nhì con, ra đường làm kẻ đẹp giốn hơn ta ». Suy thế thì sự lập hội là một cách giáo dục đơn giản mà chóng thành hiệu quả, một lối giao tế rất dễ dàng mà có thể gây được nhiều tình cảm tốt.
 Phương chỉ đạo làm đàn bà con gái ở nước ta, muốn cho hoàn toàn thì phải gồm có bốn đức là: nữ công nữ ngôn, nữ dung, nữ hạnh, song le cần thiết và quí trọng như là nữ công, và nghề nữ công chẳng những có ích cho thân gia, mà có ảnh hưởng đến kinh tế trong nước nữa; vì cô nhào có nói rằng: « Nhất phu bất canh, thiên hạ thọ ký cơ », n. sĩ phụ bất chức, thiên hạ thọ ký hàn », nghĩa là: « Một người đàn ông không cấy ruộng, thiên hạ chịu đói lây, một người đàn bà không dệt vải, thiên hạ chịu rét lây ». Suy như thế thì dù biết nghề nữ công là nghề có giá trị, và bổn phận làm người đàn bà không thể thiếu được; giá như trong một nhà mà các môn thường dùng, như bánh trái, và may, rau dưa, tương muối, cho đến đám tiệc cỗ bàn, đều n. sĩ thiết t. uế mượn mua bán cả, còn người nội trợ t. i. ăn chi o. xi. x. i, nếu không làm cho tiền của hao mòn, tất cũng dễ chùng con bản bị vì mình, thì ai là cha mẹ chồng con sẽ coi như kẻ « An nhò » mà đem lòng khinh rẻ. Nhân phận đàn bà như thế, dầu cho bề vật chất có ăn chơi hào hạ, thế nhưng nghĩ kỹ lại thì trong tình thân nhục nhã biết bao !!
 Một người như thế, trăm ngàn người cũng thế thì có phương hại đến luân lý và nhân cách của dân hà. O. i. đã sanh ra cũng ở cõi đời, làm con cái gia đình, làm phần tử xã hội, làm cơ thể quốc gia, mà kém bề nhân cách, thời thân lấy gì mà sinh tồn, nhà lấy gì mà tống cộy, nước lấy gì mà tiến hóa được ??
 Vậy nên mục đích hội «nữ công có

hai phần: bề tình thân khai hóa cho phụ nữ hiểu chức vụ, tự trọng tư cách, sao cho xứng đáng cái ngôi trường phái trong gia đình, sao cho rõ cái địa vị tôn quí với xã hội; còn phần bình thức, học hành một thểu thóa, tâm tư canh chức, lập làm nề khổ khắc kiệm cần.
 Kinh-Thủ có bài thơ của Hậu-phi rằng:
 Cái dây làm vải ta may,
 Nhào tơ căng mực, là...
 Là hậu - phi là học mẫu-nghị thiên hạ, giàu có trong bốn biển, mà còn chuyên cần bề chức nghiệp lấy đức kiệm cần làm qui, tự mình thân hành dệt lấy vải mà dùng, vì tự tay mình làm ra mới biết sự khó nhọc mà không nỡ xa phí vậy. Nói lại thì chủ nghĩa hội «Nữ công» có làm đều hữu ích và liên can đến các vấn đề xã hội và cá nhân; thiết tưởng trong toàn quốc phụ nữ ta đáng lấy làm hoan nghinh vô cùng.
 Sau tôi lại xin nhắc lại rằng: cách hơn hai năm về trước đây, ở giữa chốn hành kinh, trong vùng sông Hương núi Ngự, đương lúc mây mờ âm đạm, bỗng nảy một cành hoa màu đơn tươi tốt, trải qua một thời gian ngắn ngủi, nhờ làm tay thành tạo vun bồi, cho nên cành mẫu đơn ấy bắt đầu sinh trái mọc chồi, ra bề thanh mậu. Thế mà có ngờ đâu năm nay trong khoảng Trà-sơn Đà-bái, giữa đám nước mưa cát vàng, lại cũng trở sinh một đóa hoa sen tinh khiết, tuy là đóa hoa sen này sinh sau nó muộn, đây giờ đặng sương, song le cũng có thể hy vọng ở tương lai nhiệt thành, nhờ đức đồng tâm của đồng bào và các hội viên vun tưới, rồi sau cũng có ngày sinh hoa kết quả ở giữa trời thanh mây tạnh, mà đóa sắc khoe màu rực rỡ với chị em.
 Huỳnh thị Bảo-Hòa

TƯ TƯỞNG MỚI

CHỦ NGHĨA DÂN-QUYỀN CỦA TÔN-VĂN

BÀI GIẢNG THỨ TƯ (Tiếp theo)

Nước Đức mà được đến thế là nhờ Ti-si-mach làm thủ tướng, không đến 20 năm, đem nước Đức rất yếu trở nên mạnh mẽ.
 Vì có công nghiệp lưu lao kỹ, nên dân quyền tuy vẫn phát đạt, nhưng không có sức chống lại chính phủ. Trong lúc Ti-si-mach cầm quyền, không những là về việc quân chính việc ngoại giao đều thắng được cả thế giới; mà đối với các nước trao dân quyền cũng có thủ đoạn rất giỏi, thắng được cả dân chúng nữa.
 Sau cuộc Đức Pháp đánh nhau, thì trong thế giới không những có sự tranh về đảng dân quyền mà lại sanh ra tranh về đảng kinh tế, tức là chủ nghĩa «Xã hội». Chủ nghĩa ấy tức là chủ nghĩa dân sinh bạn ta, nhân dân được cái chủ nghĩa ấy thì không nóng nảy ra tranh dân quyền nữa, mà cốt ra tranh kinh-tế. Cuộc chiến tranh này gọi là «giai cấp chiến tranh» tức là bọn thợ thuyền tranh với bọn nhà giàu. Vì ở nước Đức đảng hội thợ thuyền phát đạt sớm lắm, cho nên chủ nghĩa xã hội ở nước Đức cũng phát đạt trước tiên. Các nhà đại tư tưởng về chủ nghĩa xã-hội trong thế giới đều là người Đức, như ông Mă-khắc-Tư (Karl Marx) là nhà chủ nghĩa xã hội có danh tiếng nhất, vốn là người Đức. Dầu như đảng cách mệnh nước Nga đầu tiên thực hành chủ nghĩa Mă-khắc-Tư, cũng là tin đồ họ Mă. Chủ nghĩa xã hội ở nước Đức lúc đó đã phát đạt một cách lạ thường. Song Âu châu từ khi có tư tưởng dân quyền, thì phát sinh ra cuộc cách mệnh về dân quyền, vì sao lúc đó chủ nghĩa xã hội đã phát đạt mà lại không phát sinh cuộc cách mệnh về kinh tế? Là vì lúc chủ nghĩa xã hội phát sinh ở nước Đức, chính là lúc Ti-si-mach đang cầm quyền, nếu người khác thì tất là đảng cải sức mệnh chính trị để ép chủ nghĩa xã hội, nhưng Ti-si-mach không làm như thế. Đảng xã hội dễ xướng việc cải lương xã hội, thực hành cách mệnh đảng kinh tế, Ti-si-mach biết rằng không thể lấy sức chính trị làm cho tiêu diệt đi được, anh ta bèn thực hành cái chủ nghĩa «xh hội quốc gia» để mà ngừa giữ cái chủ nghĩa xã hội Mă-khắc-Tư. Như đường hóa-xã là một điều quan trọng về việc chuyên chở đi lại, là một cái thực nghiệp trọng yếu nếu không có thực nghiệp ấy thì các thực nghiệp khác không thể phát đạt được. Hãy xem như Trung quốc ta, lúc chưa có đường xe hỏa Tân-Phố, thì đất Trục-lý, Sơn-Đông, cũng miền Giang-hắc đều là đất nghèo khổ lắm, mà từ khi con đường xe hỏa Tân-Phố đã thành, thì cả miền dọc

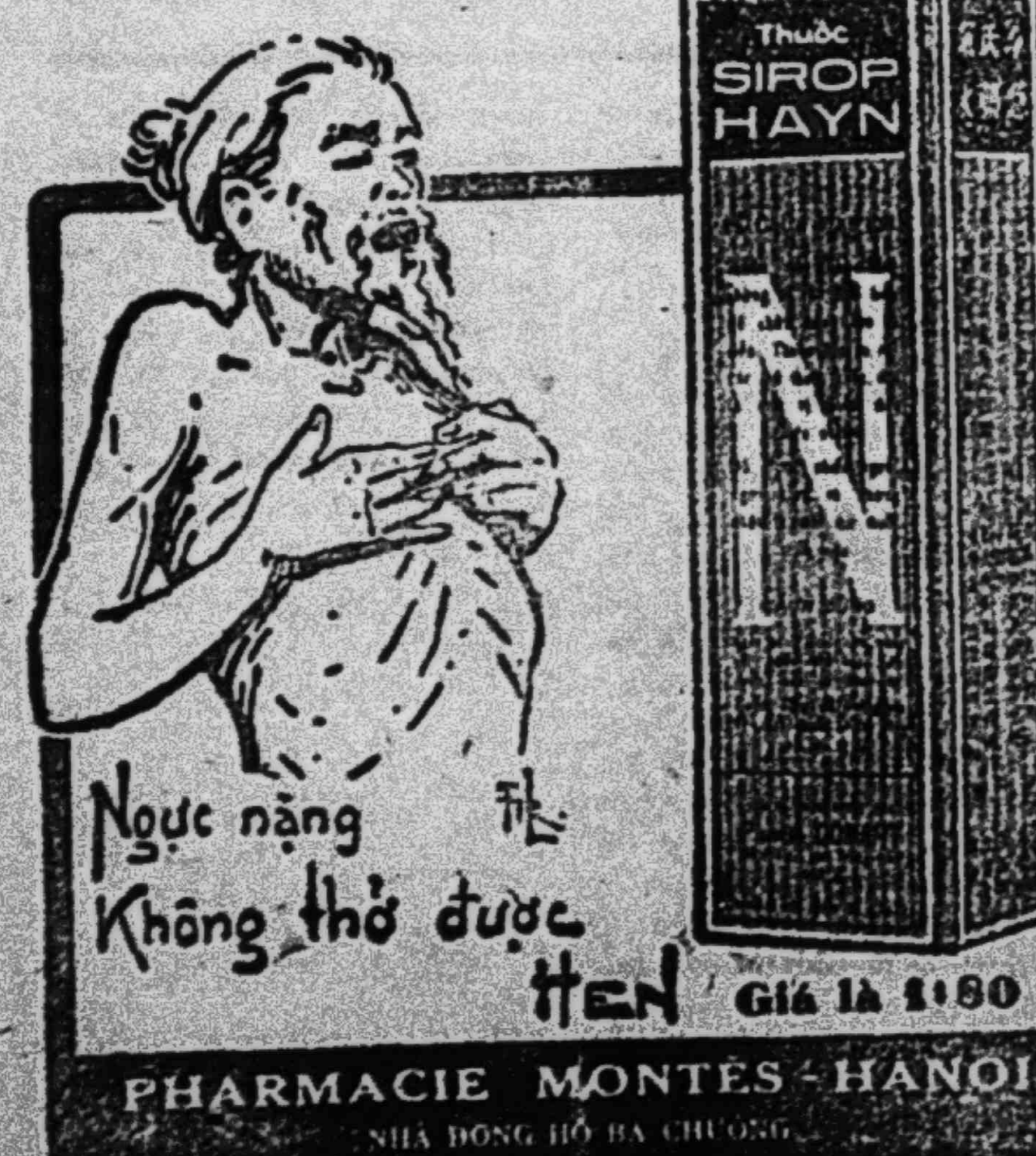
theo đường sắt đều biến ra đất giàu có. Đường xe hỏa của nước Anh nước Pháp đều là tư bản riêng của dân, cái thực nghiệp cốt yếu để thuộc về tay các nhà giàu, thì tất cả thực nghiệp trong nước đều bị nhà giàu chiếm hết, trong xã hội sinh ra cái tệ lười, là nghèo giàu bất quân, nghĩa là người giàu giàu quá, người nghèo nghèo quá. Ti-si-mach muốn cho khỏi cái tệ ấy, mới thực hành

VIỆC THÈ GIỚI

A-ĐÔNG

Tàu

Dịch báo Tàu
 Linh Cảnh-sát bản chất học sinh, ở Hắc-binh có tiếp được tin từ Cap-ah-tan gửi đến rằng: Hôm mùng 9 No.embre, linh Cảnh-sát dùng súng bắn học-sinh, bị chết và bị thương hơn 10 người. Công sứ đoán nói rằng: Vì học-sinh tuyên truyền việc đòi cơ, vậy nên bị linh Cảnh-sát bắn.
 Hai linh Cảnh-sát và Hắc-long-giang đối với việc giao thiệp Trung, Nhật - Các giới ở hai tỉnh Căi-lâm và Hắc-long-giang có tin Trương-học-Lương đem hết thầy các việc giao-thiệp Trung, Nhật đối đũa Nam kinh giao cho Chính phủ Quốc-dân giao-thiệp để cả nước được tiện việc làm hậu việc.
 (T. N. D. B.)
 Vô tuyến điện
 (Tin ngày 21 novembre)
 Tu Chính điều ước. - Nước Nhật và nước Tàu lại bắt đầu thương lượng các điều kiện về Nam kinh và việc ta-chính điều ước.
 (arip)
 Bãi công. - Bọn thợ may ở Thượng hải bãi công 24 giờ, nay đã làm việc, vì bọn chủ đã chịu tăng lương lên 6 phần trăm.
 (arip)
 (Tin ngày 22 novembre)
 Tàu và Nhật. - Vương-chính-Đình tuyên-bố rằng nếu Nhật-bản không chịu rút quân ra khỏi Sơn-đông thì chính-phủ Nam kinh không chịu điều đình với Nhật.
 NHẬT
 (Tin ngày 22 novembre)
 Tàu và Nhật. - Vì những lẽ về nội chính thái độ nước Tàu càng ngày càng cương quyết nên cuộc đàm phán của Tàu và Nhật phải hoãn lại.
 (arip)
 Anh và Nhật. - Người Anh ước đo rằng nước Nhật và nước Anh sẽ lại liên hiệp cũng nhau, người Nhật cũng muốn người Anh hợp tác với Nhật ở Tân, những việc ấy chưa chắc đã thành vì còn phải giao thiệp với nước Mỹ nữa.
 (arip)

Thuốc SIROP HAYN

Ngực nặng
Không thở được

HEN GIÀ LÀ 1.80

PHARMACIE MONTES - HANOI
 NHÀ ĐÔNG HỒ BA CHUÔNG

ĐẠI-NAM-QUỐC

Ân tứ tam hạng kim tiên

Bằng cấp trên đây là bằng cấp kim-tiền của Đại-Nam-Quốc đã ăn-lử cho ông Lương-Y nhà thuốc ĐẠI-QUANG-DUỐC-PHÔNG ở thuốc của bốn hiệu trong nội các ngài thường dùng biết chắc

rằng thuốc hiệu con BUOM BUOM thần hiệu lắm. Trong xã Bắc-Kỳ, Nam-Kỳ, Trung-Kỳ, nhân-dân dùng cũng nhiều, đều khen linh nghiệm lắm.

